

ମଶାବାହିତ ରୋଗେର ଆଧିପତ୍ୟ ରୋଧେ ସଚେତନତା

ମୋଃ ବେଲାଯେତ ହୋସେନ

ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଡେଙ୍ଗୁର ଆଧିପତ୍ୟ। ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଛଡ଼ାଛେ ଚିକୁନଗୁନିଆ। ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ କାଁପିଛେ ମ୍ୟାଲେରିଆୟ। ତିନଟି ରୋଗଟି ମଶା ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମଣେର କାରଣ। ଯେନ ସାରା ଦେଶେ ମଶାର ରାଜତ୍। ସଂକ୍ରମଣେର ଗତିବେଗ ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ। ପରିବାର, ଆଭୀଯ- ସ୍ଵଜନ, ହାଟ- ବାଜାର, ଶହର- ଗ୍ରାମ; କୋଥାଓ ଜର, ସର୍ଦି, କାଶିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏଡ଼ାନୋର ସୁଯୋଗ ନେଇ। ଏଡିସ ମଶାଯ ଡେଙ୍ଗୁ ଓ ଚିକୁନଗୁନିଆ ଏବଂ ଅୟାନୋଫିଲିସ ମଶାର କାମଡେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ। ଡେଙ୍ଗୁ ଓ ଚିକୁନଗୁନିଆ ଉଭୟେଇ ଭାଇରାସ ଜନିତ ରୋଗ। ଏଡିସ ଏର ଏକମାତ୍ର ବାହକ। ମ୍ୟାଲେରିଆ ଅୟାନୋଫିଲିସ ଫ୍ଲାଜମୋଡ଼ିଯାମ ପରଜୀବୀ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମିତ ରୋଗ। ଏ ପରଜୀବୀ ଖୁବ ଦୁତ ମାନୁଷେର ଲିଭାର ଏବଂ ରଙ୍ଗ କଣିକାଯ ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରେ। ତାଇ ପ୍ରାଣହାନିର ଆଶଙ୍କାଓ ବେଶି ଥାକେ। ସେ ଜନ୍ୟ ଉପମର୍ଗ ଦେଖା ଦିଲେ ଦୁତ ଡାଙ୍କାରେର ଶରଗାପନ ହେଯାର ପରାମର୍ଶ ଦେଓଯା ହୁଏ।

ସାରା ବହୁ ମଶାବାହିତ ରୋଗୀ ଶନାକ୍ତ ହଲେଓ ବର୍ଷ ଏ ଭାଇରାସଜନିତ ରୋଗେର ଆଧିପତ୍ୟେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ନିୟମିତ ସଂବାଦ ଶିରୋନାମ। ମାନୁଷେର ମନେ ଯୋଗ ହୁଏ ଶଙ୍କା ଓ ଉଦ୍‌ଦିଶ୍ତର ଶୁରୁ ଥେକେଇ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତଭାବେ ବାଢ଼ିଛେ ସଂକ୍ରମଣେର ହାର। ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅଧିଦର୍ଶରେ ତଥ୍ୟ ମତେ, ନାରୀଦେର ମୃତ୍ୟୁ ହାର ଆକ୍ରାନ୍ତର ତୁଳନାୟ ବେଶି। ଆକ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବରିଶାଲ ବିଭାଗେ ଏବଂ ସରବିନିୟ ସିଲେଟେ। କାରଣ ବରିଶାଲ ବିଭାଗେ ନଦ- ନଦୀ, ଖାଲ- ବିଲ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଳାଧାର ତୁଳନାମୂଳକଭାବେଇ ବେଶି। ତାଇ ବର୍ଷାର ଶୁରୁତେଇ ପାନି ଜମତେ ଶୁରୁ କରେ। ଆର ସିଲେଟ ବିଭାଗ ତୁଳନାମୂଳକଭାବେ ଉଜାନେ ଅବସ୍ଥିତ। ଅନ୍ୟଦିକେ ସିଟି କର୍ପୋରେଶନଗୁଲୋର ମଧ୍ୟେ ସବଚେଯେ ଝୁକିତେ ଢାକା ଦକ୍ଷିଣ ସିଟି କର୍ପୋରେଶନ। ଅତ୍ୟଧିକ, ନିଯମ ଆୟେର ପ୍ରାଣିକ ମାନୁଷେର ବସବାସ ଏବଂ ଅପରିକିଳିତ ନଗରାୟଣ ଅନ୍ୟତମ କାରଣ। ଆଶଙ୍କା କରା ହେଚେ ଯେ ବୃକ୍ଷ ବିବେଚନାୟ ବର୍ଷାର ଅନାଗତ ସମର୍ଯ୍ୟ ସଂକ୍ରମଣ ଆରା ବାଢ଼ିବେ। କାରଣ ବର୍ଷାକାଳେ ଜମେ ଥାକା ପାନିତେ ଦୁତ ଏଡିସ ଲାର୍ଭା ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରେ।

ଏଡିସ ମଶା ମୂଳତ ଦିନେର ଆଲୋତେ ବେଶି ସକ୍ରିୟ ଥାକେ। ତାଇ ସକାଳ ଏବଂ ସନ୍ଧାର ଆଗେ ବେଶି କାମଢାୟ। ତାନଜାନିୟାର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ‘ଚିକୁନଗୁନିଆ’ ମାନେ ‘ବୀକାନୋ ବା କୁକଡାନୋ’। ମୂଳତ ଶରୀର ବ୍ୟଥାୟ ରୋଗୀଦେର ମଧ୍ୟେ ବୀକା ହେଯ ଯାଓଯାର ପ୍ରବନ୍ଦତାକେଇ ପ୍ରଧାନ ଉପମର୍ଗ ହିସେବେ ଧରେ ଏମନ ନାମକରଣ। ଚିକୁନଗୁନିଆ ଭାଇରାସ (CHIKV) ଶରୀରେ ପ୍ରବେଶେର ଦୁଇ ଥେକେ ଚାର ଦିନେର ମଧ୍ୟେ ଆକ୍ରମିକ ଜର ଶୁରୁ ହେବାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତ୍ୟୁ ଏମନକି ବହୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାଯୀ ହତେ ପାରେ। ଏହି ରୋଗେ ମୃତ୍ୟୁ ଝୁକି ଯାଇ ହୋକ ନା କେନ ବିଶେଷ କରେ ବସନ୍ତଦେର କ୍ଷେତ୍ରେ ଶାରୀରିକ ଅନେକ ଜଟିଲତା ସୃଷ୍ଟି କରେ। ଏହାଡ଼ା ମାଥାବ୍ୟଥା, କ୍ଲାନ୍ଟି, ପେଟବ୍ୟଥା, ଫଟୋଫୋବିଯା ବା ଚୋଖ ଆଲୋ ସହ୍ୟ କରତେ ନା ପାରା, ଆର୍ଥରାଇଟିସ ବା ଜୟେନ୍ଟେ ପ୍ରଦାହ ଇତ୍ୟାଦି ଉପମର୍ଗରେ ଜନଭଦ୍ରେ ଦେଖା ଦିତେ ପାରେ। ସମ୍ପ୍ରତି ଏକଟି ରିପୋଟେ ଦେଖା ଯାଇ ଯେ, ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମେ ଉପମର୍ଗ ଦେଖା ଦେଓଯା ରୋଗୀଦେର ପ୍ରାୟ ଆଶିଭାଗଇ ଚିକୁନଗୁନିଆ ଶନାକ୍ତ ହେଚେ। ଡେଙ୍ଗୁ ଏବଂ ଚିକୁନଗୁନିଆର ଉପମର୍ଗ କାହାକାହିଁ। ତବେ ଡେଙ୍ଗୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ରୋଗୀର କ୍ଷେତ୍ରେ ଅତିରିକ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ହିସେବେ ବରିଭାବ ଭାବ, ଶରୀରେ ହାମେର ମତ ଦାନା ଦେଖା ଦେଇ। ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରେ ୦୭ (୮୦) ଦିନେର ମଧ୍ୟେ ଏମନିତେଇ ସେରେ ଯାଇ। ଡାଙ୍କାରେର ପରାମର୍ଶ ମତେ, ଆକ୍ରାନ୍ତ ରୋଗୀକେ ଉପମର୍ଗ ଅନୁସାରେ ପ୍ରୋଜନ୍ଯ ଚିକିତ୍ସା ଦିଯେ ବିଶାମେ ରେଖେ ପ୍ରଚୁର ପାନି ଓ ତରଳ ଖାବାର ଖାଓଯାନୋ ଏବଂ ଦୁତ ଜର କମାନୋର ଜନ୍ୟ ମାଥା ଧୋଯା, ଭିଜା କାପଡ ଦିଯେ ଗା ମୋହା ଓ ପ୍ଯାରାସିଟାମଲ ଖେତେ ଦେଇ ଯେତେ ପାରେ। ଏୟାସପିରିନ ଜାତୀୟ ଔଷଧ ଗ୍ରହଣେ ନିଷେଧ କରା ହୁଏ। ମାରାଅକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହଲେ ରୋଗୀକେ ଅବିଲମ୍ବେ ହାସପାତାଲେ ନିଯେ ଯେତେ ହବେ।

ଅନ୍ୟଦିକେ, ତିନ ପାର୍ବତ୍ୟ ଜେଲା- ରାଙ୍ଗାମାଟି, ବାନ୍ଦରବାନ, ଖାଗଡ଼ାଛଡ଼ି ଓ ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ଏବଂ କକ୍ରବାଜାରେ ମ୍ୟାଲେରିଆୟ ସଂକ୍ରମଣେର ଚିତ୍ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଶାବାହିତ ରୋଗେର ଚେଯେ ଉର୍ଧ୍ଵମୁଖୀ। ମୂଳତ, ତିନ ପାର୍ବତ୍ୟ ଜେଲାଯ ଅବସ୍ଥିତ ବନେର କାରଣେ ପୂର୍ବ ଥେକେଇ ମ୍ୟାଲେରିଆର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ବେଶି। ଶ୍ରୀ ଅୟାନୋଫିଲିସ ମଶାର କାମଡେର ମାଧ୍ୟମେ ସଂକ୍ରମଣ ଘଟେ। କୋନୋ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକେ କାମଡାଲେ ତାର ଶରୀରେ ଥାକା ମ୍ୟାଲେରିଆର ପରଜୀବୀ ମଶାର ଶରୀରେ ପ୍ରବେଶ କରେ। ଏରପର ସେଇ ମଶା ସଖନ ଅନ୍ୟ କୋନୋ ସୁହୃ ବ୍ୟକ୍ତିକେ କାମଡାୟ, ତଥନ ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରେଓ ଏ ପରଜୀବୀ ପ୍ରବେଶ କରେ ଏବଂ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗ ଛାଡ଼ିଯେ ପଡ଼େ। ଏଟି ଲୋହିତ ରଙ୍ଗ କଣିକାର ମାଧ୍ୟମେ ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରାଯାଇ ରଙ୍ଗମ୍ବଲ୍ ଦେଖା ଦିତେ ପାରେ। ବିଶେଷଜ୍ଞଦେର ମତେ ଏ ଧରନେର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଦିଲେ ଦୁତ ମ୍ୟାଲେରିଆ ନିଶ୍ଚିତକରଣ ପରିକାଳୀନ ପ୍ରତିରୋଧକ ଯେମନ- ଡାଇହାଇଲଟୋଲୁଯାମାଇଡ (DEET) ସ୍ପେ, ରୋଲ-ଅନ, ସ୍ଟିକ ଏବଂ କ୍ରିମ ହିସେବେ ବ୍ୟବହାର କରା ଯେତେ ପାରେ। ସନ୍ଧ୍ୟ ଏବଂ ରାତେ ଯଥନ ମଶା କାମଡାନୋର ସନ୍ଧାବନା ଥାକେ ତଥନ ହାଫପ୍ୟାନ୍ଟେର ବଦଳେ ହାଲକା, ଟିଲେଟାଲା ଟ୍ରାଉଜାର ଏବଂ ଲସା ହାତା ଶାର୍ଟ କାମଡ ଥେକେ ରକ୍ଷା କରତେ ପାରେ। ତବେ କୋନୋଭାବେଇ କ୍ୟାଲେ ବ୍ୟବହାର କରା ଠିକ ନଯ। କାରଣ ଧୌର୍ଯ୍ୟାଯ ଛୋଟଦେର ଏବଂ ବସନ୍ତଦେର ଶାସକଟ୍ଟେର ସନ୍ଧାବନା ଥାକେ। ଏହାଡ଼ା ଅସଚେତନତାଯ କରେଲେର ଆଗୁନ ଅନ୍ୟତ୍ ଛାଡ଼ିଯେ ବଡ଼ କୋନ ଦୁର୍ଘଟନା ଘଟାର ସନ୍ଧାବନା ଥାକେ।

মশাৰাহিত রোগ প্রতিরোধের প্রধান উপায় হচ্ছে মশা নিয়ন্ত্রণ। বাড়িৰ ভিতৰ-বাহিৰ এবং আনাচে-কানাচে অপ্রয়োজনীয় পাত্ৰসমূহ রাখলে তাতে পানি জমে লাৰ্ভা জন্মে। বাড়িৰ আশপাশেৱ ঝোপঝাড় এবং আঙিনা পৱিষ্ঠার রাখা আমাদেৱ অন্যতম দায়িত্ব। ব্যবহাৰযোগ্য পাত্ৰসমূহ- বালতি, ডাম, ফুলেৱ ও গাছেৱ টৰ, ফ্ৰিজ এবং এয়াৱ কন্টিশনাৱেৱ মীচেৱ পানি ভৰ্তি পাত্ৰ, অ্যবহাত গাড়িৰ টায়াৱ, নিৰ্মাণকাজে ব্যবহাত চৌৰাচা, পৱিত্ৰত্ব টিনেৱ কোটা, প্লাস্টিকেৱ বোতল, গাছেৱ কোটৱ, পৱিত্ৰত্ব হাড়ি, ডাৰেৱ খোসা ইত্যাদিতে পানি কোনোভাৱেই একনাগড়ে ০৫ (পাঁচ) দিনেৱ বেশী যেন জমে না থাকে সেদিকে লক্ষ্য রাখা প্ৰয়োজন। এছাড়া শহৱে বৰ্তমানে ছাদ বাগান জনপ্ৰিয় হচ্ছে দিনে দিনে। বৰ্ষাকালে ছাদবাগানেৱ পাত্ৰে জমে থাকা পানিতে মশা নীৱবে বৎশবিষ্টাৰ কৰছে। সে দিকেও নিজ দায়িত্বে নজৰ বাঢ়ানো উচিত। মনে রাখতে হবে মশা নিয়ন্ত্ৰণেৱ জন্য সকল নাগৰিকেৱ সক্ৰিয় সহযোগিতা একান্ত প্ৰয়োজন। আমাদেৱ দেশে তিনটি রোগ নিয়ে অভিজ্ঞতা নতুন নয়। প্রতিৱেদৰ প্ৰত্যেকটি লাইনই খুবই সহজ এবং আমাদেৱ জানা। কিন্তু পৱিত্ৰতাপেৱ বিষয় হচ্ছে মানতে অপৰাগতা প্ৰকাশ কৰতে দেখা যায়। তাৰ জন্য আইনও প্ৰয়োগ কৰতে হয়। অতীতে তাই হয়েছে। জনসংখ্যায় বিশ্বেৱ অষ্টম দেশ হওয়ায় সংক্ৰামক রোগগুলো আমাদেৱ জন্য বেশি উদ্বিগ্নে। সৱকাৱি-বেসৱকাৱিৰ পৰ্যায়ে বিভিন্ন কাৰ্যকৰ্মেৱ সত্ত্বেও তিন পাৰ্বত্য জেলা, চট্টগ্ৰাম এবং কক্সবাজাৱ পৰ্যটন এলাকায় সংক্ৰমণ হচ্ছে দুত গতিতে। রোগেৱ এমন প্ৰাদুৰ্ভাৱ অ্যাহাত থাকলে তা পৰ্যটন শিল্পে নেতৃবাচক প্ৰভাৱেৱ সন্ধাবনা রয়েছে। এছাড়া পৰ্যটকদেৱ মাখ্যমে ছাড়িয়ে যেতে যাবে সারা দেশে। নিজেৱা সচেতন হতে পাৱলে এবং জনসাধাৱণেৱ মাৰে সচেতনতা বৃক্ষি কৰতে পাৱলে দুত মশাৰাহিত রোগেৱ অশনি সংকেত প্রতিৱেধ কৰা সন্ধৰ হবে।

#

লেখক: তথ্য অফিসার, জেলা তথ্য অফিস, খাগড়াছড়ি

পিআইডি ফিচাৱ